

Waarnemingen aan de
Spaanse Zandloper
(Psammodromus hispanicus edwardsianus)
in de Provence, Zuid-Frankrijk

*Jaco Bruekers
Langemeijerstraat 2
5473 GS Heeswijk-Dinther
Foto's van de auteur*

Achttien jaren lang vormde het landschap in en rond om het Massif des Maures, grofweg het gebied tussen Frejus en Toulon voor mij het decor van talrijke trektochten, waarbij het zwaartepunt op het opsporen en bestuderen van de aldaar voorkomende herpetofauna lag. In de loop van die tijd ontstaat dan een goed beeld van in die streken

Biotoop *Psammodromus hispanicus*, Massif des Maures

Psammodromus hispanicus

voorkomende reptielen, in het bijzonder de halskraaghagedissen (LACERTIDAE).

Mijn zoektochten leverden uiteindelijk het volgende soortenlijstje op:

- *Podarcis muralis merremia*
- *Lacerta bilineata*
- *Podarcis sicula sicula* (Toulon en Hyeres)
- *Timon lepidus*

Het is echter verbazingwekkend vast te moeten stellen dat er zelfs na al die jaren, in deze voor mij zo bekende omgeving, een tot dan toe ontbrekende soort opduikt: de Spaanse Zandloper (*Psammodromus hispanicus edwardsianus*). In dit artikel wordt aan die onverwachte waarneming aandacht besteed.

Verspreidingsgebied

Afgaande op de literatuur die mij ter beschikking staat omvat het verspreidingsgebied van deze zandloper het Iberisch schiereiland en het aansluitende mediterrane deel van Zuid-Frankrijk vanaf de Spaanse grens tot ver in het Rhone-dal; doorgaans als "lagere Rhone-dal" aangeduid (ARNOLD ET AL

1988, ENGELMANN 1993) Volgens CHELAN (1978) wordt de hagedis in het Rhone-dal tot westelijk van de lijn Aubagne tot Salernes aangetroffen waarbij opvallend genoeg, nog een solitaire melding rond Hyeres wordt genoemd.

Volgens deze literatuur zou ik de soort dan ook herhaaldelijk in het gebied waar ik vertoefde kunnen aantreffen. Dat was in theorie, want de praktijk liet de afgelopen jaren immers een geheel ander beeld zien. De soort ben ik in de voorbijgaande jaren in het Massif des Maures nergens tegengekomen. Evenmin hoorde ik van vindplaatsmeldingen van vrienden en bekenden.

Op 22 juli 2002 veranderde dat. Die middag vond ik aan de rand van een druivenveld nabij de plaats Le Luc, op de overgang naar het macchie (mediteraan struikgewas), een volwassen vrouwtje. Van dit exemplaar heb ik uitsluitend snel een aantal foto's kunnen maken. Ik erken dat de gebruikte foto kwalitatief matig is., Desondanks is de hagedis daarop goed als *Psammodromus* herkenbaar.

De hagedis was erg schuw en vluchtte snel een muizenhol in en kwam daarna niet meer te voor schijn. In de dagen daarna heb ik de vindplaats herhaal-

delijk gecontroleerd, maar vond *Psammodromus* niet meer terug. De soort trof ik de dagen daarna ook niet aan in andere nabij gelegen geschikte gebieden.

Biotoop

Zoals aangeduid bevond het dier zich aan de rand van een druivenveld. Dit veld werd intensief door de zon beschenen. De bodem bestaat uit een rode, leemachtige grondsoort. In het achterland domineren planten als *Quercus subur*, *Pinus halepensis*, *Juniperus occidentalis*, *Cistus monspelliensis*, *Thymus vulgaris* en *Spartium juncum*. De streek ligt in een typische mediterrane zone met hete zomerperiodes en milde, soms vochtige winterseizoenen.

Verder zoeken

Het is zonder twijfel bijzonder interessant om uiteindelijk vast te kunnen stellen of deze waarneming aan *Psammodromus hispanicus edwardsianus* in dit deel van het Massif des Maures inderdaad een uniek gegeven is. Deze eenmalige vondst roept immers vele vragen op. Is het een uit gevangenschap ontsnapt dier, is het een dier dat de "voorhoede" vormt van een opmars van *Psammodromus hispanicus* naar het oosten? Is het dier met plantenzending of iets dergelijks meegekomen? Of heb ik wellicht in al die jaren gewoon niet goed rondgekeken?

In de komende jaren zal speciaal op deze soort worden gelet. Voor het geval u deze soort in het Massif waarneemt, houd ik me aanbevolen voor een kort verslag daarvan (geslacht, vindplaats en datum). Zend uw bericht bij voorkeur digitaal naar: fam.bruekers@wanadoo.nl.

LITERATUUR

ARNOLD, E.N., J.A. BURTON, D.W. OVENDEN, 1978. Elseviers reptielen en amfibieëngids. Elsevier, Amsterdam.

CHEYLAN, M., 1978. In: CASTANET, J. & R. GUYÉTANT (eds). Atlas préliminaire des Reptiles et Amphibiens de France. Société Herpétologique de France, Paris.

ENGELMANN, W-E., J. FRITZSCHE, R. GÜNTHER & F.J. OBST, 1993. Lurche und Kriegtiere Europas. Neumann Verlag, Radebeul.

SUMMARY

Observations on *Psammodromus hispanicus* in the Provence, South France

An observation of the Spanish *Psammodromus* in the Provence is described. The author visited the area frequently for eighteen years, but didn't see this species before. July 2002 he saw a female of this species at the edge of a field of a grapyery near Le Luc, close to shrubs (macchie). The lizard was very timid and couldn't be observed afterwards. It is not clear whether this observation is related to an enlargement of the known range.